

TORLÓDÓ TÁRSADALOM

Magyarország dualizmus kori társadalmi szerkezete az ún. torlódó társadalom képét mutatta. Ez azt jelenti, hogy a régi, hagyományos továbbélő feudális társadalom mellett kialakulóban volt az új kapitalista viszonyokat leképező társadalmi berendezkedés. E kettőség óriási probléma volt..

- A polgárosodó és a feudális világ együttélése
- De: a hagyományos feudális osztályok és rétegek gazdasági és társadalmi súlya csökkenni kezdett
- 1869: a társadalom 75%-a él mezőgazdaságból
- 1910: a társadalom 60%-a

A NAGYBIRTOKOSOK

- 2000 család: ezer holdnál több földet birtokol
- a magyarországi birtokállomány harmada
- arisztokrata családok: hercegek, grófok, bárók
- nagybirtok: kapitalista nagyüzem
- kereskedelmi, ipari beruházásokban is részt vesznek: Ferenc-csatorna, Óbudai Hajógyár
- állami kulcspozíciók: az arisztokrácia kezében (diplomaták, politikusok)
- politikai befolyás, udvari kapcsolatok, kapcsolat a pénzarisztokráciával , stb – kapcsolati tőke – köv.: jól fizető igazgatótanácsi pozíciókat kaptak
- zárt világ

A DZSENTRI

- Eredetileg: jómódú, nemesi származású földbirtokosok
- Középbirtokosok: 200-1000 holdnyi birtokok
- De: kártalanítás elhúzódása, passzív ellenállás, tőkehiány miatt: sokan elvesztik a birtokaikat
- Köv.: a tőke és a szakértelem hiánya miatt: a gazdálkodásuk alacsony szintű
- Megyei tisztségek, állami hivatalok – sokan városba költöznek (bérházak első emeleti lakásai)
- Életmód: a nemesi jelleg megmaradt: úri külsőségek – de: anyagi lecsúszás (a költséges életmódjuk is hozzájárul)
- Rangjukhoz méltatlannak tartották: fizikai munka, iparúzés, kereskedés, magánszemélytől való függés
- Kipellengérezett figurák, de mégis követni akarták őket
- Társadalmi súlyuk, befolyásuk jelentős: kiterjedt rokonság, személyes és hivatali kapcsolatok

A NAGYPOLGÁRSÁG

- Terménykereskedelemből meggazdagodott zsidók
- 100-150 egymással kapcsolatban álló család
- Pl.: Weiss Manfréd, Ganz Ábrahám
- Társadalmi tekintélyük kisebb a gazdasági életben betöltött szerepüknél
- Politika: csak a kapcsolatai (arisztokráciával) révén volt rá befolyása
- Példaképe: arisztokrácia

AZ ÚRI KÖZÉPOSZTÁLY: különböző csoportok, rétegek gyűjtőmedencéje

- Polgárság: kevés és főleg német

- A korszakban: a városlakók száma emelkedett: 7%-ról 17%ra
- Ebből a két rétegből alakult ki az **úri középosztály: nem egységes -elemei-**
- Lesüllyedő dzsentri, bevándorolt cseh, német, zsidó értelmiségiek, feltörekvő értelmiségiek
- Mentalitása sem egységes – polgári és dzsentri elemek
- De: általában jellemzi: elzárkózás a többi társadalmi osztálytól – azoktól, akik Inekiparúzásból, mezőgazdasági munkából vagy kereskedeleméből é

A KISPOLGÁRSÁG

- A nagyipar mellett megmaradt a kisipar és a mesterek
- Kettősség a gondolkodásukban: kétkezi munkások, de a magántulajdon hívei
- A szakmunkások és az állami alkalmazottak is ide tartoztak
- Általában: anyagi gondokkal küszködnek

A PARASZTSÁG

- Általában jellemző: a parasztság fele nincstelen
- A birtokos parasztság foggal-körömmel ragaszkodik a földjéhez – a legfontosabb értékmerő – köv.: önkiszákmányoló munka és egykésés
- **Gazdagparasztság:** 50-200 holdasok
- Béreseket alkalmaznak, de ők is dolgoznak, ha kell
- **Középparasztság:** 11-40 holdasok
- Maga műveli a földjét
- **Szegényparaszt:** bérmunkát is vállal
- Alacsony bérek, mert sok a paraszt
- **Földnélküli agrárproletárok:** bérese, summások, kubikosok, építómunkások
- Kilencvenes évek: kevés munkalehetőség
- Ok: népességnövekedés és az építkezések leállása
- Köv.: aratósztrájkok, zendülések
- A kormányzat erőszakkal elfojtja a parasztság körében a szocialista szervezkedést (csendőrségi sortűzek)
- **Cselédek:** családjukkal együtt dolgoztak az uradalmakban
- Minden munkát elvégeztek
- Teljes kiszolgáltatottság

A MUNKÁSSÁG

- Új társadalmi csoport
- Számuk gyorsan növekszik:
- A század közepén - tízezer fő
- A világháború kezdetén – egymillió fő (családtaggokkal együtt: 2.5 mill)
- Szakmunkások: a Lajtántúlról vándoroltak be
- De: a magyar szakmunkások is külföldre vándoroltak a szakmát kitanulni
- Bérük: ötszöröse a szakképzetlenekének – kispolgári életszínvonal – ők a munkásság szervezeteinek vezetői is
- Szakképzetlen munkások: rendkívül alacsony bérek
- Munkások: a magyarok számaránya nagyobb, mint a társadalom egészében – azt jelzi, hogy a magyarok előbbre jártak a tőkés fejlődésben, mint a nemzetiségiek